

'Professional koppelen aan leerling is soms zoektocht'

Hoe stimuleer je omringende gemeenten om mee te werken aan een mbo-jeugdteam? En hoe ga je als mbo-jeugdteamwerker om met problemen in het schoolklimaat? Die vragen stonden centraal in de bijeenkomst over mbo-jeugdteams van 22 juni 2016 in het Utrechtse Stadskantoor. Het Nederlands Jeugdinstituut (Nji) organiseerde de bijeenkomst samen met de gemeente Utrecht, Deltion College Zwolle en de mbo-jeugdteams Amsterdam.

Zo'n dertig professionals zijn aanwezig – van bestuurders, beleidsmedewerkers en directeuren van mbo-instellingen tot professionals die werken met jongeren. Hun gemene deler? Ze zijn betrokken bij het mbo-jeugdteam in hun gemeente. Het enthousiasme over de mbo-jeugdteams is groot. Maar er zijn ook vragen en zorgen. 'Veel gemeenten weten niet hoe het gaat met mbo'ers die buiten de gemeente naar school gaan', aldus de senior beleidsadviseur Jeugd bij de gemeente Utrecht. Een mbo-instelling weet op haar beurt vaak niet hoe om te gaan met jongeren met problemen die te complex zijn voor het interne zorgteam, vervolgt de directeur Studentenzaken bij het Deltion College in Zwolle. 'Niet zo gek, want mbo-instellingen met een regionale functie hebben te maken met studenten uit soms wel vijftig omliggende gemeenten.' Dat alles vraagt om samenwerking tussen onderwijs, gemeenten en allerlei (jeugd)hulpaanbieders – binnen en buiten de eigen regio. Uit die noodzaak zijn de mbo-jeugdteams ontstaan.

Regionale samenwerking

Hoe werkt die regionale samenwerking in de praktijk? 'In Utrecht hebben we het over forse aantallen jongeren', aldus een beleidsmedewerker Onderwijs bij de gemeente Utrecht. 'Utrecht heeft een centrale rol in de regio – jongeren komen met alles erop en eraan in Utrecht. Daar willen we wat aan doen. We overleggen veel met andere gemeenten: hoe zitten de leerlingenstromen in elkaar? Maar we blijven realistisch. De mbo-jeugdteams zijn er nog niet overal in Utrecht, omdat we dat financieel en organisatorisch niet kunnen dragen.' De samenwerking met omringende gemeente is niet eenvoudig, weet de aanwezige beleidsmedewerker Onderwijs bij de gemeente Amersfoort, uit ervaring. 'Iedereen heeft een eigen opgave; lokale teams verschillen. Soms is het een zoektocht om de juiste professional te koppelen aan een leerling. Gemeenten zien bovendien niet altijd de noodzaak van een mbo-jeugdteam. 'We hebben een wijkteam, we hebben toch zorg', denken ze. Een mbo-jeugdteam werkt echter anders dan een wijkteam. Veel jongeren worden niet door een wijkteam bereikt, maar wel door hun school.'

Vindplaats van jeugdproblematiek

'Scholen zijn bij uitstek de vindplaats van jeugdproblematiek. Juist op school bestaat motivatie om iets te doen. Een diploma is voor iedereen belangrijk. Op school raak je kennelijk deze motivatie. Daar zit ook de effectiviteit van een mbo-jeugdteam', aldus een aanwezige. 'Om die reden hebben we onlangs wethouders uitgenodigd om een dagje bij ons mee te meedraaien', aldus de directeur Studentenzaken van Deltion. 'Om hen te laten zien hoe een mbo-jeugdteam opereert in de praktijk. Zo ontstaat een beeld bij de opgave. We laten zien wat we doen als ROC en leerlingen vertellen hun verhaal. Dat werkt. Daarnaast is het belangrijk om de verschillende belangen zo snel mogelijk boven tafel te krijgen. Alleen dan kun je komen tot een vruchtbaar proces van afspraken maken en versnellen.' Programmamanager VSV bij Noorderpoort Groningen: 'We moeten gemeenten ook de ruimte geven om te groeien in hun denken.'

Pedagogisch klimaat

De discussie verlegt zich nu naar de professional die werkt in een mbo-jeugdteam. Als teammedewerker leer je de school kennen en zie en hoor je veel. Je bent echter geen medewerker van de school. Hoe ga je om met problemen in het schoolklimaat? Een jeugdadviseur uit Amsterdam vertelt over een ervaring uit haar eigen praktijk: 'Stel, studenten uit een groep vertellen je dat het niet prettig is in de klas. Hun studieproces vertraagt. Wat is jullie advies aan de medewerker van het mbo-jeugdteam?' Geef aan het begin van het schooljaar een workshop over omgaan met moeilijke situaties

in de klas. Bespreek samen met de leerkracht en de leerlingen open en eerlijk het klassenklimaat. Onderzoek of er wel een hulpvraag is – van wie is het probleem? Breng in kaart wat er precies speelt bij jongeren, om je eigen indruk te toetsen. Ga met de betreffende leerling in gesprek: wat kan hij zelf doen? Maak het probleem niet te groot. Spar eerst, voordat je een docent aanspreekt. Wat je aanpak ook is – zo luidt het advies – ga eerst in overleg met de leerling die de melding heeft gemaakt. Vertrouwen is de basis. En: bespreek de casus eerst in het mbo-jeugdteam. Eventueel kun je de zorgcoördinator van school vragen om met de docent in gesprek te gaan.

Overgang naar 18-plus

Hoe zit het met de overgang van 18- naar 18? 'De overgang van jeugd ggz naar reguliere zorg levert uitdagingen op. Opeens heeft een jongere bijvoorbeeld te maken met een eigen risico bij het inkopen van zorg. Er zijn meer van dit soort praktische problemen in de overgang van jeugd naar volwassenheid. Gemeenten en Nji hebben knelpunten en oplossingen op een rij gezet vanuit het idee 'hoe kunnen we de continuïteit in zorg waarborgen?' Lees deze in het Nji-dossier Van jeugd naar volwassenheid.

Rek de jeugdwet op

Hoe kan de leeftijdsgrens minder een belemmering vormen? Sommigen pleiten ervoor om de jeugdwet op te rekken. 'Er zijn jongeren die op hun drieëntwintigste nog als een problematische zestienjarige acteren. Gemeenten zullen voor het oprekken van de leeftijdsgrens een lobby op moeten zetten en daar andere domeinen bij betrekken.' Ook goede voorlichting wordt geopperd als een goed voorbeeld met een preventieve werking. 'De Utrechtse campagne 'Wat gebeurt er als je 18 bent?' was bijvoorbeeld heel succesvol. Die campagne ging in op ziektekosten, eigen risico, WW en schulden. Het is een heel mooi voorbeeld van preventief werken, die aansluit bij de doelgroep.'

Geef bbl'ers een aanvullende uitkering, zodat ze uit huis kunnen, luidt een andere suggestie uit de zaal. Dit om te voorkomen dat jongeren niet thuis kunnen wonen maar ook niet op zichzelf kunnen wonen. 'Zij verdienen veel te weinig, maximaal 400 tot 500 euro per maand.'

De manager Zorgstructuur van het Albeda College pleit voor psychologische hulp in school. 'Dat hele gedonder met verwijzen en huisarts en zorgverzekeraar kun je daarmee omzeilen. Het Albeda heeft zzp'ers op school die zorg op school verlenen. De zorgpolis moet daarvoor wel veranderen.'

Kortom, er is nog veel te bespreken – zowel lokaal als landelijk. Er is ook reden voor optimisme.

Teamleider School Als Werkplaats bij het Friesland College: 'Landelijk gaan zorgverzekeraars binnenkort om tafel met gemeenten om de hele problematiek rond het functioneren van jeugdteams mbo te bespreken. We zetten met de mbo-jeugdteams wel iets in gang. Daar mogen we trots op zijn!'